

Nr 148

Utlåtande i anledning av väckta motioner om inrättande av en professur i landsbygdssociologi vid Uppsala universitet.
(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Eric Carlsson* (I:240) och den andra inom andra kammaren av herrar *Gustavsson* i Alvesta och *Brandt* i Sätilla (II:323), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om åtgärder för inrättande av en professur i landsbygdssociologi vid Uppsala universitet eller, därest riksdagen icke skulle anse sig kunna bifalla detta yrkande, för inrättande av en preceptur i ämnet vid den sociologiska institutionen vid nämnda universitet.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen I:240.

Statsutskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionerna av kanslern för rikets universitet efter hörande av vederbörande myndigheter vid universitetet i Uppsala samt av styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.

Historisk-filosofiska sektionen i Uppsala har anfört bland annat följande.

Under de senaste åren har antalet studerande inom ämnet sociologi vid Uppsala universitet snabbt ökat. I år bedriva 215 studenter ett-betygsstudier, 80 två-betygsstudier och ett trettiotal studera för tre betyg eller högre.

Lärarpersonalen i ämnet utgöres för tillfället av en professor, en docent och en assistent. Med hänsyn till den stora mängden studenter torde alltså en utökning av antalet topp-tjänster vara absolut nödvändig. Därtill kommer det allt starkare behovet av sociologisk forskning inom olika samhällsområden. Det behöves knappast understrykas, att den nuvarande lärarstabens endast kan medhinna forskning på ett fåtal forskningsfält.

Sektionen delar motionärernas uppfattning, att landsbygdssociologi och rättssociologi äro ämnen, inom vilka både undervisning och forskning böra bedrivas. Sektionen har tidigare tillstyrkt, att en särskild tjänst inrättas för ämnet *landsbygdssociologi* och finner alltjämt, att det vore lyckligt, om en sådan tjänst inrättades vid Uppsala universitet samt att innehavaren ålades undervisa jämväl vid lantbrukshögskolan. Även i sin forskning borde han hålla nära kontakt med lantbrukshögskolans forskare speciellt med dem inom de samhällsvetenskapliga ämnena. De sociologiska problem som uppstå genom landsbygdens avfolkning och den därigenom orsakade förändringen av hela vår sociala struktur äro av mycket stort allmänt so-

ciologiskt intresse, och det är därför både nödvändigt och naturligt, att landsbygdssociologien bedrivs i nära samband med den allmänna sociologien på sätt som motionären förutsatt. Sektionen tillstyrker sålunda, att en professur eller möjligen en preceptorur i landsbygdssociologi inrättas vid Uppsala universitet.

Rektorsämbetet vid Uppsala universitet hänvisar till vad historisk-filosofiska sektionen anfört.

Kanslern för rikets universitet har anfört bland annat följande.

En ökad vetenskaplig bearbetning av landsbygdens sociologiska problem är otvivelaktigt av stort värde. Men även inom andra samhällsområden gör sig behovet av ökad sociologisk forskning starkt gällande.

Såväl landsbygdssociologi som rättsociologi utgöra grenar av sociologien. En utökning av antalet lärostolar för tillgodoseende av forskningens och undervisningens behov kan ske antingen genom att nya professorer eller preceptorat inrättas i ämnet sociologi eller ock genom att dylika tjänster inrättas i vissa av sociologiens grenar. En differentiering på sätt sist nämnts synes mig icke böra tillgripas utan att starka skäl kunna åberopas härför.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök som i ärendet hört lärarkollegiet vid högskolan, har avgivit följande yttrande.

Styrelsen vill i likhet med lärarkollegiet understryka betydelsen av att en professur i landsbygdssociologi inrättas. Den kraftiga omflyttningen av vår befolkning från landsbygden till städerna nödvändiggör att även landsbygdens sociologiska problem beaktas och göras till föremål för vetenskapliga undersökningar. På grund av nu pågående utredningar både i fråga om universitetet och lantbrukshögskolan, finner styrelsen, i likhet med lärarkollegiet, att frågan om professurens förläggning bör närmare utredas av de kommittéer, som anförtratts dessa utredningar.

Utskottet. Enligt vad utskottet under hand inhämtat kommer 1955 års universitetsutredning efter samråd med jordbrukshögskoleutredningen att till bedömande upptaga frågan om samordning mellan universitetet i Uppsala och lantbrukshögskolan av undervisning och forskning i vissa ämnen. Utskottet, som förutsätter, att det i de förevarande motionerna berörda spörsmålet härvid jämväl upptages till närmare omprövning, har icke funnit sig böra tillstyrka bifall till det i motionerna framställda yrkandet. Utskottet hemställer förty,

att motionerna I:240 och II:323 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 november 1959

På statsutskottets vägnar:
MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit
från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Thun, Pålsson, Axel Johannes Andersson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson, Mossberger, Bengt Gustavsson, Edström och Thorsten Larsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Malmborg, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Staxäng, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, Wedén och fröken Vinge.